

ČLOVĚK A JEHO SVĚT

CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Člověk a jeho svět vychází ze stejnojmenné vzdělávací oblasti a integruje část obsahu předmětu Výtvarná výchova. Opírá se o vybrané poznatky různých přírodovědných oborů a svým pojetím směřuje k získání dovedností a vědomostí, které žákům umožní dále aktivně poznávat přírodu, člověka a životní prostředí, ve kterém pracuje a žije. Vede žáky k ohleduplnému vztahu k přírodě a k hledání vlastních možností aktivní ochrany životního prostředí. Náplň předmětu směřuje také k tomu, aby si žáci vytvořili kladný vztah ke své škole, obci, regionu a zemi, ve které žijí. V neposlední řadě přispívá k získání povědomí o sounáležitosti se zeměmi Evropy a jinými demokratickými zeměmi světa. Důležitým cílem předmětu je vybavit žáka porozuměním základům jeho osobní a národní identity a vytvořit mu podmínky pro lepší orientaci a uplatnění ve společnosti. Vzdělávací obsah navazuje na učivo Prvouky a vytváří základ pro širokou oblast vzdělávání na druhém stupni.

Obsah předmětu je rozčleněn do několika tematických okruhů:

V tématu *Rozmanitost přírody* žáci poznávají Zemi jako planetu a jednotlivé složky živé i neživé přírody jeden nedílný celek, ve kterém jsou všechny děje ve vzájemném souladu a rovnováze, kterou může člověk snadno narušit a velmi obtížně obnovovat. Důležitým okruhem je *Člověk a jeho zdraví*, v němž žáci poznávají především sebe prostřednictvím poznatků o lidském těle a jeho fungování. Tyto poznatky jsou dávány do souvislosti se zdravým životním stylem a s prevencí patologických jevů ohrožujících jedince nebo společnost.

V okruhu *Místo, kde žijeme* žáci získávají základní poznatky o krajině, minulosti a současnosti své obce, regionu, vlasti, Evropě, ostatních kontinentech a jejich zemích. Učí se orientovat v terénu, pracovat s mapami a používat získané vědomosti v praktických situacích.

Dalším tématem jsou *Lidé kolem nás*, kde žáci poznávají, jak se lidé sdružují, baví, jakou vytvářejí kulturu. Seznamují se se základními právy a povinnostmi, ale i s problémy, které provázejí soužití lidí, celou společnost i svět.

Lidé a čas je oblast, která učí žáky orientovat se v čase. Vycházejí ze známých událostí v obci a regionu a postupují k důležitým okamžikům v historii naší země. Vytvářejí si základní představu o způsobu života svých předků v různých historických obdobích a je jim tak umožněno sledovat vývoj společnosti a porovnávat jej se současností.

Rozsah a hloubku učiva volí vyučující s ohledem na místní podmínky, zájem žáků, jejich dosavadní zkušenosti a aktuální společenská témata. Tematické okruhy lze funkčně propojit. Vyučovací předmět je realizován ve 4 hodinové týdenní dotaci jak ve 4. ročníku tak v ročníku 5. Vyučovací hodiny jsou spojeny do bloků, aby mohl být využit potenciál venkovního prostředí k badatelské a terénní výuce nebo pro projektovou výuku, která zahrnuje výtvarné zpracování různých témat. Za vhodných podmínek jsou do výuky zařazeny exkurze, tematické vycházky a návštěva regionálních muzeí či památek.

VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE PŘEDMĚTU

KOMPETENCE K UČENÍ rozvíjíme tak, že:

Umožňujeme žákům individuálně se zajímat o určitou oblast ČR, Evropy či dějin a také o určitou oblast přírody a přinášet do výuky poznatky z této oblasti

Vedeme žáky k objevování a poznávání všeho, co je zajímavé, co se jim líbí a v čem by v budoucnu mohli uspět.

Ve výuce se zaměřujeme na získávání dovedností a učivo používáme jako prostředek k jejich získání.

Do výuky velmi často zařazujeme názorné pomůcky, zejména obrázky, videa, grafiky, modely.

Vybízíme žáky k vyhledávání, zpracovávání a používání potřebných informací v encyklopediích, na internetu, v mapách a přehledech, v literatuře.

Upřednostňujeme metody práce s textem obohacené o rozvoj čtenářské gramotnosti a také činnostní učení.

Uplatňujeme individuální přístup k žákovi, při výuce a při hodnocení používáme prvky pozitivní motivace.

Prostřednictvím sebehodnocení vedeme žáky k posouzení svých dovedností a učiněných pokroků.

Vedeme žáky k poznávání podstaty zdraví i příčin nemocí, k upevňování preventivního chování, účelného rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti i zdraví a bezpečnosti druhých.

Rozvíjíme finanční gramotnost prostřednictvím praktických příkladů ze života.

Zavádíme postupy badatelské výuky a pomáháme žákům samostatně objevovat přírodní zákony.

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMU rozvíjíme tak, že:

Ukazujeme žákům, že problém není hrozba, ale výzva, opakovaně vysvětlujeme správné použití pojmů, problematické pojmy nahrazujeme synonymy nebo uvádíme do širších souvislostí.

Podporujeme různé způsoby řešení problému a poskytujeme zpětnou vazbu k navrženým postupům.

Podporujeme týmovou spolupráci a využívání moderní techniky při řešení problémových úloh.

Metodou brainstormingu často navozujeme nové téma nebo učivo navazující na osobní zkušenost.

KOMUNIKATIVNÍ KOMPETENCE rozvíjíme tak, že:

V rámci besed nebo exkurzí zajišťujeme různé formy komunikace se zajímavými osobnostmi.

Netolerujeme agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování.

Vedeme žáky k tomu, aby předávali své zkušenosti a poznatky z cestování svým spolužákům.

Vytváříme příležitosti pro uplatnění publikačních a prezentačních dovedností žáků (zejména formou referátu).

Uvádíme do souvislostí původ pojmů z historie i současnosti, umožňujeme některé názvy používat v originálním jazyce, pracujeme s vlastivědnými výukovými programy a aplikacemi.

Podporujeme přátelskou komunikaci mezi žáky z různých tříd, ročníků, věkových kategorií.

Vedeme žáky k pozitivnímu vnímání a k pozitivní prezentaci a reprezentaci své školy, své obce, své vlasti a svojí osoby.

SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ KOMPETENCE rozvíjíme tak, že:

Podporujeme skupinovou výuku a kooperativní vyučování a využíváme tyto formy pro vzájemnou inspiraci, snazší dosažení cíle a podporu znevýhodněných žáků.

Rozvíjíme schopnost žáků zastávat v týmu různé role a ukazujeme, jak lze práci rozdělit v rámci týmu.

Vybízíme žáky k pochopení sociálního postavení různých lidí v historii naší země a porovnávání těchto situací se současností.

OBČANSKÉ KOMPETENCE rozvíjíme tak, že:

Pomocí příkladů z historie vyvozujeme principy demokracie, tolerance a vzájemného soužití v ČR i ve světě.

Vedeme žáky k národní hrdosti a k ochraně kulturního a přírodního bohatství.

Netolerujeme sociálně patologické projevy chování. Zaměřujeme se na jejich prevenci.

Zprostředkováváme žákům myšlenku evropanství.

Ve škole i na mimoškolních akcích upevňujeme pozitivní formy chování žáků a kolektivu.

Vedeme žáky k aktivní ochraně jejich zdraví, k ochraně životního prostředí a rozvíjíme zájem žáků o globální problematiku.

Pořádáme kulturní akce, exkurze, výlety a sportovní aktivity i soutěže. Pořádáme také akce ve spolupráci s obcí určené pro zákonné zástupce a veřejnost.

PRACOVNÍ KOMPETENCE rozvíjíme tak, že:

Vedeme žáky k pozitivnímu vztahu k práci a jejich snahu oceňujeme.

Při výuce vytváříme podnětné a tvořivé pracovní prostředí.

Výsledky práce žáků vystavujeme ke zkrášlení školy a pro inspiraci ostatním.

DIGITÁLNÍ KOMPETENCE rozvíjíme tak, že:

Zaměřujeme se na ovládání běžně používaných digitálních zařízení, aplikací a služeb.

Ve výuce se zaměřujeme na schopnost získávat, spravovat a sdílet data, informace a digitální obsah.

Klademe důraz na bezpečné užívání zařízení i dat.

Předcházíme situacím s negativním dopadem na tělesné a duševní zdraví žáků.

4.ročník			
RVP výstupy	ŠVP výstupy	Učivo	Průřezová témata
ČJS-5-4-01 objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka ČJS-5-4-01p na jednotlivých příkladech poznává propojenost živé a neživé přírody	<ul style="list-style-type: none"> vysvětlí pojmy živá a neživá příroda, uvede příklady zástupců živé a neživé přírody objasní vzájemnou propojenost živé a neživé přírody na příkladech roztřídí živočichy na bezobratlé a obratlovce, uvede zástupce podle obrázků třídí živočichy a rostliny do tříd a skupin určuje základní projevy života organismů 	Živá a neživá příroda příklady vzájemné propojenosti Rozdělení organismů – společné znaky, charakteristika a vlastnosti	
ČJS-5-4-06 založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu ČJS-5-4-06p provádí jednoduché pokusy se známými látkami	<ul style="list-style-type: none"> roztřídí dané látky pomocí smyslů a měřením určí, které látky nelze zkoumat některými smysly, tvrzení zdůvodní provede pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu prakticky určuje zvolené vlastnosti látek na základě pokusu či měření 	Látky , veličiny a jejich vlastnosti a měření – délka, hmotnost, objem, čas a teplota	
ČJS-5-4-02 vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období ČJS-5-4-02p popíše střídání ročních období	<ul style="list-style-type: none"> rozlišuje pojmy počasí a podnebí jednoduchými znaky zakresluje aktuální počasí a popisuje ho charakterizuje roční období prostřednictvím proměn v přírodě a uvádí příklady přizpůsobení rostlin a živočichů změnám prostředí v daném období uvádí příklady činností člověka ve vztahu k přírodě v jednotlivých obdobích jmenuje typické organismy pro dané období a prakticky je poznává provede vybrané badatelské činnosti v terénu, provede pozorování a jeho záznam 	Počasí a podnebí Podzim v přírodě Zima v přírodě – adaptace živočichů a rostlin, pomoc člověka Příroda na jaře – jarní květiny, určování Léto v přírodních společenstvích	
ČJS-5-4-03 zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy ČJS-5-4-04 porovnává na základě	<ul style="list-style-type: none"> vysvětlí pojem ekosystém a uvede příklady vzájemných vztahů mezi organismy popisuje les a jeho části, jmenuje významy lesa vysvětlí způsob života a stavbu těla konkrétních rostlin a živočichů v daném ekosystému 	Ekosystém – vysvětlení, příklady, vzájemné vztahy organismů Les – druhy lesa, lesní patra, význam lesa	ENV Ekosystémy Vztah člověka k prostředí

<p>pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy</p> <p>ČJS-5-4-03p zkoumá základní společenstva vyskytující se v nejbližším okolí a pozoruje přizpůsobení organismů prostředí ČJS-5-4-05p zvládá péči o pokojové rostliny</p>	<ul style="list-style-type: none"> •s pomocí jednoduchých klíčů, atlasů a aplikací zařadí konkrétní organismy do známých skupin •prakticky poznává vybrané druhy stromů, keřů a plodů podle obrázků nebo fotografií •uvede zástupce daného společenstva v ČR či v regionu •provede vybrané praktické činnosti v terénu: založí sbírku přírodnin či provede pozorování a jeho záznam •prakticky poznává houby a sestavuje zásady bezpečného sběru hub •rozlišuje rostliny užitkové a okrasné, určuje jejich význam •uvádí zástupce hospodářských zvířat a určuje jejich užitek pro člověka •sestavuje zásady správné péče o domácí mazlíčky a uvádí jejich přínos pro člověka •uvádí zástupce polních rostlin a zařazuje je do skupin podle společných znaků, rozlišuje polní plodiny a plevely •prakticky poznává vybrané plodiny •popisuje stavbu těla hmyzu a dalších bezobratlých živočichů •provede vybrané praktické činnosti v terénu: založí herbář, provede pozorování a jeho záznam •dává do souvislosti čistotu vod a výskyt určitých organismů •prakticky poznává vybrané druhy živočichů a rostlin 	<p>Rostliny lesa – jehličnaté a listnaté stromy, jedlé a nejedlé plody, nekvetoucí rostliny Živočichové v lese – bezobratlí a obratlovci (plazi, ptáci, savci) Houby jedlé, nejedlé a jedovaté, sběr hub</p> <p>Lidská sídla – město, parky, zahrádky, venkov, statek Rostliny v parku a na zahrádce, ovocné stromy a keře Živočichové v parcích a zahradách, hospodářská zvířata, domácí mazlíčci Pole – obilniny, okopaniny, píce, luskoviny, olejiny a jejich využití Polní plevely a škůdci, zemědělské stroje</p> <p>Louka – byliny, trávy, léčivé a jedovaté byliny Bezobratlí na louce – hmyz, stavba těla, třídění druhů, význam Herbář vybraných rostlin</p> <p>Voda – stojatá a tekoucí Život ve vodě – bezobratlí živočichové, ryby, obojživelníci, vodní rostliny, čistota vod</p>	
<p>ČJS-5-4-05 zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat</p> <p>ČJS-5-4-05p chová se podle zásad ochrany přírody a životního prostředí ČJS-5-4-05p popisuje vliv činnosti lidí na</p>	<ul style="list-style-type: none"> •zhodnotí dopad vybraných činností člověka na přírodu •rozliší pozitivní a negativní vliv lidské činnosti na životní prostředí a uvede konkrétní příklady •popisuje příčiny a důsledky vybraných živelných pohrom a ekologických katastrof •uvede základní zásady chování a jednání při ekologických katastrofách •jmenuje některé typy ochrany přírody a uvádí příklady těchto typů v 	<p>Ochrana přírody Ochrana životního prostředí Likvidace odpadů Živelní pohromy</p>	<p>ENV lidské aktivity a problémy životního prostředí</p>

<p>přírodu a jmenuje některé činnosti, které přírodnímu prostředí pomáhají a které ho poškozují</p>	<p>ČR •sestavuje zásady správného chování v přírodě a chráněných oblastech</p>		
<p>ČJS-5-1-01 určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu ČJS-5-1-01p popíše polohu svého bydliště na mapě, začlení svou obec (město) do příslušného kraje ČJS-5-1-02 určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě ČJS-5-1-02p řídí se zásadami bezpečného pohybu a pobytu v přírodě ČJS-5-1-03 rozlišuje mezi náčrt, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky ČJS-5-1-01p, ČJS-5-1-02p orientuje se na mapě České republiky, určí světové strany ČJS-5-1-03p má základní znalosti o České republice a její zeměpisné poloze v Evropě ČJS-5-1-04 vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam ČJS-5-1-04p uvede pamětihodnosti, zvláštnosti a zajímavosti regionu, ve kterém bydlí</p>	<p>Určí a vysvětlí polohu svého bydliště vzhledem ke krajině a státu Popíše polohu ČR v Evropě Ukáže na mapě polohu ČR a sousedních států Poznává hlavní město prostřednictvím pověstí, exkurzí, návštěv a literatury</p> <p>Určí světové strany v přírodě a podle mapy a orientuje se podle nich Sestavuje zásady pro pobyt v přírodě Rozliší náčrt, plán a základní typy map, vyhledá jednotlivé údaje, vysvětlí smluvní značky Předvede dovednost práce s mapou</p> <p>Uvede základní informace o podnebí ČR Vyjmenuje některé hory, pohoří, nížiny, vodní toky, rybníky a nádrže a vyhledá je v mapě Posuzuje různé způsoby dopravy a služeb s ohledem na dostupnost, vliv na životní prostředí a cenu S pomocí mapy pojmenuje Kraje ČR a vyhledá jejich hlavní města Vyhledá z dostupných informačních zdrojů typické zvláštnosti přírody, hospodářství a kultury regionu, ve kterém žije Informace o vybraném kraji ČR zpracuje formou projektu Posoudí význam regionálních zvláštností vybrané oblasti Prezentuje své zkušenosti a zážitky z cest po ČR, účastní se vlastivědných exkurzí</p>	<p>Naše vlast - poloha ČR v Evropě, historické dělení, státní hranice</p> <p>Práce s mapou – druhy, obsah, využití, světové strany, turistická mapa - značky</p> <p>Zemský povrch - pohoří a nížiny ČR, krajina a její typy, podnebí</p> <p>Vodstvo ČR – vodní toky, rybníky, jezera, názvy hlavních řek</p> <p>Kraje ČR – přehled, krajská města, porovnání rozloh a počtu obyvatel</p> <p>Místní region</p> <p>Projekt Kraje - charakteristika, zemědělství, průmysl, kultura, zajímavosti</p>	
<p>ČJS-5-1-06 rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam ČJS-5-1-06p pozná státní symboly České republiky</p>	<p>Rozlišuje hlavní orgány státní moci a jmenuje některé jejich zástupce Poznává a pojmenuje symboly našeho státu, objasní jejich význam Seznamuje se se státními svátky a jejich původem</p> <p>Rozlišuje časové jednotky, století a tisíciletí</p>	<p>Historie naší vlasti - historické dělení, státní symboly, státní svátky, významné dny</p> <p>Čas, hodiny</p>	

<p>ČJS-5-3-01 pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy ČJS-5-3-02 využívá, knihovny, sbírky muzeí a galerií jako informační zdroje pro pochopení minulosti ČJS-5-3-03 srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik</p> <p>ČJS-5-3-03p rozeznává rozdíl mezi životem dnes a životem v dávných dobách ČJS-5-3-03p uvede významné události, které se vztahují k regionu a kraji ČJS-5-3-03p vyjmenuje nejvýznamnější kulturní, historické a přírodní památky v okolí svého bydliště</p>	<p><i>Pracuje s časovými údaji a přiřazuje je konkrétním dějům</i> <i>Uvede, jak se měří čas, k čemu slouží kalendář</i> <i>Prakticky vyhledává údaje v kalendáři</i> <i>Dává do souvislosti pojmy minulost, současnost a budoucnost</i> <i>Seznamuje se s informačními zdroji, které se zabývají dějinami</i> <i>Přečte si vybranou pověst a její obsah kreativně zpracuje a prezentuje</i> <i>Prakticky využije knihovnu, muzeum či galerii jako informační zdroj pro svou práci na zvoleném tématu</i> <i>Charakterizuje svými slovy vývojové etapy historie naší vlasti</i> <i>Popíše způsob života lidí v různých etapách historie</i> <i>Zjištěné informace ověřuje aktivní účastí na exkurzích po památkách</i> <i>Vysvětlí přínos vybraných významných osobností českých dějin</i></p>	<p>Kalendář, letopočet Minulost současnost a budoucnost Historické prameny Mýty a pověsti</p> <p>Pravěk - doba kamenná, železná, bronzová</p> <p>Slované – stěhování národů, sjednocení, Velká Morava</p> <p>Románský sloh, gotika</p> <p>Přemyslovci-knížata, králové</p> <p>Karel IV. – Otec vlasti, Lucemburkové</p> <p>Husitství – Mistr Jan Hus, husitské války a jejich následky, konec středověku, Jiří z Poděbrad</p>	
<p>VV-5-1-01 při vlastních tvůrčích činnostech užívá prvky vizuálně obrazného vyjádření; porovnává je na základě vztahů</p> <p>VV-5-1-02 při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se zaměřuje na projevení vlastních zkušeností</p> <p>VV-5-1-05 porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace</p> <p>VV-5-1-06 nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil</p>	<p><i>Navrhne a volí vhodné metody a pomůcky ke zpracování tématu</i> <i>Aktivně vyhledává předlohu a zdroje inspirace</i> <i>Realizuje tvůrčí záměr individuálně nebo ve skupině</i> <i>Aktivně plní svou roli ve skupině, hodnotí společnou práci a navrhuje doporučení pro další činnost skupiny</i> <i>Pracuje podle návodu a dodržuje postup nebo samostatně zpracuje postup své práce a rozdělí jej na dílčí kroky</i> <i>Zobrazuje při tvorbě vlastní zkušenost s tématem nebo jeho částí</i> <i>Prezentuje svou práci před spolužáky, interpretuje obsah díla</i> <i>Vysvětluje postup své tvůrčí práce a objasňuje použité prostředky</i> <i>Posuzuje práce ostatních, popisuje silné a slabé stránky děl</i> <i>Použije svůj výtvar k vlastnímu učení nebo jako pomůcku pro třídu, školu</i></p>	<p>Tématické projekty - nástěnné obrazy, prezentace, malby, myšlenkové mapy, skupinové projekty, kvízy a rébusy, kreslené pomůcky nebo přehledy, tvořivé projekty, reklamy, fotografie, komiksy, animace, výrobky z přírodních materiálů, apod. - dle vybraného tématu</p>	

<i>VV-5-1-01p až VV-5-1-06p uplatňuje základní dovednosti pro vlastní tvorbu, realizuje svůj tvůrčí záměr</i> <i>VV-5-1-05p vyjádří (slovně, mimoslovně, graficky) pocit z vnímání tvůrčí činnosti vlastní, ostatních i uměleckého díla</i>			
--	--	--	--

5.ročník			
RVP výstupy	ŠVP výstupy	Učivo	Průřezová témata
<p>ČJS-5-4-02 vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období</p> <p>ČJS-5-4-02p popíše střídání ročních období</p>	<p>Popíše sluneční soustavu a určí polohu Země ve vesmíru Vysvětlí proces střídání ročních období Objasní význam Slunce pro život na Zemi Charakterizuje Měsíc a jeho fáze Znázorní pomocí vhodných pomůcek pohyb Země a ostatních planet sluneční soustavy kolem Slunce</p>	<p>Vesmír: sluneční soustava planety, Země, Měsíc střídání dne a noci, střídání ročních období Sféry Země</p>	
<p>ČJS-5-4-01 objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka ČJS-5-4-06 založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu</p> <p>ČJS-5-4-06p provádí jednoduché pokusy se známými látkami ČJS-5-4-01p na jednotlivých příkladech poznává propojenost živé a neživé přírody</p>	<p>Objasní vzájemnou propojenost živé a neživé přírody na příkladech Jednoduchými pokusy zkoumá a ověřuje vlastnosti vody a vzduchu Popisuje složení vzduchu a objasní jeho význam pro život Uvede, jak vzniká půda a jaký má půda význam pro život na Zemi, rozlišuje a pojmenovává složky půdy Uvede rozdíl mezi horninou a nerostem, jmenuje vybrané horniny a uvádí jejich využití Vysvětlí pojem zvětrávání a uvede faktory, které zvětrávání způsobují Prakticky poznává nerosty a horniny na vzorcích přírodnin Objasňuje význam energetických surovin pro člověka a rizika s tím spojená Navrhuje alternativní způsoby získávání energie pro lidskou činnost</p>	<p>Neživá příroda - voda, vzduch, význam pro člověka, koloběh vody v přírodě - půda a její vznik, význam pro život, - horniny a nerosty, zdroje energie - světlo a teplo</p>	
<p>ČJS-5-4-03 zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy</p> <p>ČJS-5-4-03p zkoumá základní společenstva vyskytující se v nejbližším okolí a pozoruje přizpůsobení organismů prostředí</p> <p>ČJS-5-1-03 vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách Evropy</p>	<p>Na globusu či mapě rozeznává světadíly a oceány a seznámí se s jejich názvy Porovná vybrané údaje podle velikosti a vyhledá je v mapě Rozlišuje, pojmenuje a ukáže na mapě podnebné pásy Vybraný podnebný pás charakterizuje prostřednictvím projektu S pomocí atlasů, encyklopedií nebo internetu vybírá typické organismy vybraného podnebného pásu a na konkrétních příkladech uvádí přizpůsobení těchto organismů daným podnebným podmínkám Ověřuje a zaznamenává zjištěné údaje o organismech při návštěvě zoologické, resp. botanické zahrady Uvažuje o možnostech pomoci a podpory ohrožených druhů živočichů v regionu i v globálním měřítku</p>	<p>Svět – oceány a světadíly Biosféra – podnebné pásy Tropický pás Subtropický pás Mírný pás Subpolární a polární pás Moře a oceány Zoologické a botanické zahrady</p> <p>Evropa Významná místa, hlavní</p>	<p>EGS Evropa a svět nás zajímá Objevujeme Evropu a svět</p> <p>ENV lidské aktivity a problémy</p>

<p>ČJS-5-1-04 vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, sídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam</p> <p>ČJS-5-1-05 porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích</p> <p>ČJS-5-1-05p sdělí poznatky a zážitky z vlastních cest</p>	<p>Pojmenuje s pomocí mapy některé evropské státy a významná místa</p> <p>Charakterizuje vybrané státy Evropy z dostupných informačních zdrojů a na základě vlastní zkušenosti</p> <p>Porovná způsob života a přírodu v naší vlasti a ve vybrané zemi světa</p> <p>Orientuje se na mapě, ukáže polohu sousedních států</p> <p>Vysvětlí pojmy: Evropská unie, NATO a uvede jejich význam</p>	<p>města</p> <p>Naše sousední státy</p> <p>Zajímavosti, cestování (projekt)</p> <p>EU, NATO</p>	<p>životního prostředí</p> <p>Vztah člověka k prostředí</p>
<p>ČJS-5-3-01 pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy</p> <p>ČJS-5-3-02 využívá, knihovny, sbírky muzeí a galerií jako informační zdroje pro pochopení minulosti</p> <p>ČJS-5-3-03 srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik</p> <p>ČJS-5-3-03p rozeznává rozdíl mezi životem dnes a životem v dávných dobách</p> <p>ČJS-5-3-03p uvede významné události, které se vztahují k regionu a kraji</p> <p>ČJS-5-3-03p vyjmenuje nejvýznamnější kulturní, historické a přírodní památky v okolí svého bydliště</p>	<p>Prakticky využije knihovnu, muzeum či galerií jako informační zdroj pro svou práci na zvoleném tématu</p> <p>Charakterizuje svými slovy vývojové etapy historie naší vlasti</p> <p>Popíše způsob života lidí v různých etapách historie</p> <p>Zjištěné informace ověřuje aktivní účastí na exkurzích po památkách</p> <p>Vysvětlí přínos vybraných významných osobností českých dějin</p> <p>Rozpoznává základní rysy uměleckých slohů a vyhledá je na konkrétních příkladech, kreativně zpracuje vybraný umělecký směr</p> <p>Porovnává způsob života a práci předků na našem území se současností</p> <p>Srovnává současné a tehdejší stroje a nástroje člověka z hlediska efektivity</p> <p>Označuje vzdělání a vědu jako důležitý prvek rozvoje světa a všímá si jejich rozvoje</p> <p>Uvažuje nad proměnou společnosti v souvislosti s koncem Rakouska-Uherska</p> <p>Sleduje průběh první světové války a účast jednotlivých zemí v ní a na základě toho vstupuje do diskuze se spolužáky k tématu války</p> <p>Seznamuje se s osobností T.G.Masaryka a jeho přínosem pro ČSR</p> <p>Popíše vliv významných osobností druhé světové války a zhodnotí celkový dopad války na společnost a krajinu ČR</p> <p>Orientuje se v základních prvcích a symbolech komunistického režimu</p> <p>Rozlišuje demokratickou a nedemokratickou vládu podle daných charakteristik</p> <p>Popisuje význam revoluce v roce 1989 pro společnost a stručně popisuje změny, které po revoluci nastaly</p>	<p>Novověk</p> <p>Habsburkové, Rudolf II.</p> <p>Renesance</p> <p>Bitva na Bílé hoře</p> <p>Život v novověku, katolíci, školství (J. A. Komenský)</p> <p> </p> <p>Baroko</p> <p>Rakousko-Uhersko</p> <p>Marie Terezie a Josef II. - rozvoj vzdělanosti</p> <p>Vynálezy – manufaktury, továrny, stroje, motory</p> <p> </p> <p>Osvícenství, klasicismus</p> <p> </p> <p>20.století</p> <p>První světová válka, vznik ČSR</p> <p>Život za První republiky</p> <p> </p> <p>Druhá světová válka</p> <p>Období komunismu a totality</p> <p>Sametová revoluce</p>	
<p>ČJS-5-2-01 vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami,</p>	<p>Sdílí se spolužáky zkušenosti ze základních vztahů mezi lidmi</p> <p>Dodržuje pravidla soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině a na veřejnosti</p>	<p>Mezilidské vztahy, komunikace, principy demokracie</p>	<p>OSV mezilidské vztahy</p>

<p>v rodině, v obci (městě) ČJS-5-2-02 rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už nemohou tolerovat ČJS-5-2-02p rozpozná nevhodné jednání a chování vrstevníků a dospělých ČJS-5-2-02p uvede základní práva dítěte, práva a povinnosti žáka školy</p>	<p>Rozlišuje základní rozdíly mezi lidmi, osvojuje si princip tolerance Seznámí se s Listinou základních práv a svobod Uvede příklady ze svého okolí, ve kterých dochází k porušování lidských práv a demokratických principů Poznává instituce pro ochranu člověka a seznamuje se s jejich fungováním</p>	<p>Práva a povinnosti, zákony Pravidla slušného chování, prevence konfliktů Základní lidská práva a práva dítěte, porušování lidských práv</p>	<p>VDO principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování</p>
<p>ČJS-5-5-01 využívá poznatků o lidském těle k podpoře vlastního zdravého způsobu života ČJS-5-5-02 rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození ČJS-5-5-01p uplatňuje základní znalosti, dovednosti a návyky související s preventivní ochranou zdraví a zdravého životního stylu ČJS-5-5-02p rozlišuje jednotlivé etapy lidského života ČJS-5-5-03 účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob ČJS-5-5-04 uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události; vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec a cyklista ČJS-5-5-05 předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek ČJS-5-5-06 uplatňuje základní dovednosti a návyky</p>	<p>Zařazuje člověka do skupiny savců a popisuje rozdíly, kterými se liší od ostatních živočichů Podle obrázku popíše orgány a základní části orgánových soustav člověka, uvádí význam každé soustavy V encyklopediích či na internetu vyhledává zajímavosti o lidském těle, zpracuje je formou projektu a prezentuje je spolužákům Provede jednoduchý pokus nebo měření určitých vlastností lidského těla, provede záznam svého měření a prezentuje ho Seznámí se s potravinovou pyramidou, jmenuje základní živiny a uvádí jejich význam pro tělo Sestaví jídelníček podle zásad zdravé výživy Vysvětlí princip dospívání a popíše rozdíly mezi mužským a ženským pohlavím, popíše vznik a vývoj jedince Rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se v nich Vysvětlí pojem denní režim a zařazuje do něj všechny nezbytné aktivity Prakticky sestaví denní režim podle zásad zdravého životního stylu a smysluplně v něm plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek Výtvarně ztvární náborový leták nebo reklamu na zdravý způsob trávení volného času Účastní se nebo se podílí na organizaci akcí v obci Seznámí se s různými podobami reklamy a uvede příklady jejího vlivu Uvede příklady stresových situací, navrhne, jak stresu čelit a předcházet Na modelových příkladech předvede osvojené způsoby odmítání návykových látek Posoudí negativní vliv kouření, alkoholu, drog, násilí, hracích automatů a jiných závislostí na zdraví lidského života</p>	<p>Člověk a jeho místo v říši živočichů Lidské tělo: kostra a svalstvo kůže a dýchání krevní oběh trávení a výživa vylučování smysly a řízení těla rozmnožování a vývoj Zdraví denní režim zdravý životní styl fyzické, duševní a sociální zdraví úrazy a nemoci závislosti, návykové látky a jejich vliv osobní bezpečí, šikana, vliv médií a internetu dopravní výchova záchranný systém a tísňové linky mimořádné události, evakuace</p>	<p>OSV sebepoznání a sebepojetí MKV Kulturní difference Etnický původ</p>

<p>související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou ČJS-5-5-07 rozpozná život ohrožující zranění; ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc</p> <p>ČJS-5-5-04p uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události ČJS-5-5-04p uplatňuje základní pravidla silničního provozu pro cyklisty; správně vyhodnotí jednoduchou dopravní situaci na hřišti ČJS-5-5-05p odmítá návykové látky ČJS-5-5-07p ošetří drobná poranění a v případě nutnosti zajistí lékařskou pomoc</p>	<p>Sestavuje doporučení, jak postupovat v krizových situacích Rozpozná život ohrožující zranění, ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc Vysvětlí význam pravidelných lékařských kontrol a vyjmenuje běžné choroby Aplikuje znalost telefonních čísel: 150, 155, 158, 112 Vyjmenuje příklady mimořádných událostí a popisuje postup jednání v případě ohrožení Zařadí praktické věci do evakuačního zavazadla a popíše průběh evakuace Popíše základní cyklistické vybavení Řeší modelové dopravní situace a vyhodnocuje jejich rizika Pozná základní dopravní značky a dodržuje pravidla silničního provozu Vysvětlí význam bezpečnostních prvků účastníků silničního provozu</p>		
<p>ČJS-5-2-03 orientuje se v základních formách vlastnictví; používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vrátet dluhy</p> <p>ČJS-5-2-03p používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu jednoduchého nákupu a vrácené peníze ČJS-5-2-03p porovná svá přání a potřeby se svými finančními možnostmi, uvede příklady rizik půjčování peněz ČJS-5-2-03p sestaví jednoduchý osobní/rodinný rozpočet, uvede příklady základních příjmů a výdajů</p>	<p>Orientuje se v základních formách vlastnictví Uvede příklad hmotného a nehmotného majetku Používá peníze, orientuje se v hodnotě mincí a bankovek, aplikuje matematické operace při nákupu Definuje pojmy peníze a měna, zboží a služby Orientuje se v aktuálních cenách základních potravin a školních pomůcek Vysvětlí pojmy příjem a výdaj, uvede jejich příklady Sestaví modelový rozpočet za daných kritérií, ověřuje nemožnost realizace všech chtěných výdajů Seznámí se s možnostmi a riziky šetření, investování, spoření a půjčování peněz Navrhuje konkrétní postup hospodaření s penězi v modelové situaci</p>	<p>Peníze a my vlastnictví – soukromé, veřejné, osobní, společné hmotný a nehmotný majetek rozpočet, příjmy a výdaje domácnosti hotovostní a bezhotovostní forma peněz, způsoby placení banka jako správce peněz, úspory, půjčky</p>	
<p>VV-5-1-01 při vlastních tvůrčích činnostech užívá prvky vizuálně obrazného vyjádření; porovnává je na základě vztahů</p> <p>VV-5-1-02 při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se</p>	<p>Navrhuje a volí vhodné metody a pomůcky ke zpracování tématu Aktivně vyhledává předlohu a zdroje inspirace Realizuje tvůrčí záměr individuálně nebo ve skupině Aktivně plní svou roli ve skupině, hodnotí společnou práci a navrhuje doporučení pro další činnost skupiny</p>	<p>Tématické projekty - nástěnné obrazy, prezentace, malby, myšlenkové mapy, skupinové projekty, kvízy a</p>	

<p>zaměřuje na projevení vlastních zkušeností</p> <p>VV-5-1-05 porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace</p> <p>VV-5-1-06 nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil</p> <p>VV-5-1-01p až VV-5-1-06p uplatňuje základní dovednosti pro vlastní tvorbu, realizuje svůj tvůrčí záměr</p> <p>VV-5-1-05p vyjádří (slovně, mimoslovně, graficky) pocit z vnímání tvůrčí činnosti vlastní, ostatních i uměleckého díla</p>	<p><i>Pracuje podle návodu a dodržuje postup nebo samostatně zpracuje postup své práce a rozdělí jej na dílčí kroky</i></p> <p><i>Zobrazuje při tvorbě vlastní zkušenost s tématem nebo jeho částí</i></p> <p><i>Prezentuje svou práci před spolužáky, interpretuje obsah díla</i></p> <p><i>Vysvětluje postup své tvůrčí práce a objasňuje použité prostředky</i></p> <p><i>Posuzuje práce ostatních, popisuje silné a slabé stránky děl</i></p> <p><i>Použije svůj výtvar k vlastnímu učení nebo jako pomůcku pro třídu, školu</i></p>	<p>rébusy, kreslené pomůcky nebo přehledy, tvořivé projekty, reklamy, fotografie, komiksy, animace, výrobky z přírodních materiálů, apod.</p> <p>- dle vybraného tématu</p>	
---	--	---	--